

Suomen taloudelliset sitoumukset ja vastuut EU:n talouskriisiin liittyen 2008 alkaen sekä arvioita niiden riskeistä

Suomen valtio on osallistunut vuonna 2008 alkaneen talouskriisiin ja sitä seuranneen euroalueen velkakriisin hallintatoimiin osana EU:n ja euroalueen sekä IMF:n yhteisiä toimenpiteitä. Suomen tavoitteena on ollut euroalueen vakauden turvaaminen ja tartuntavaikutusten rajaaminen siten, että Suomen talouskasvu ja valtion rahoitusasema turvataan. Suomen tavoitteet vastuuden rajaamisesta on kirjattu hallitusohjelmaan¹. Lisäksi Suomi on jo kriisin alusta alkaen korostanut IMF:n roolin merkitystä kriisinhallinnassa ja siitä aiheutuvan taakan jaossa.

Tässä selvityksessä käydään läpi EU:ssa 2008 puhjenneseen talouskriisiin ja euroalueen kriisiin liittyvät Suomen valtion taloudelliset sitoumukset ja vastuut tällä hetkellä sekä arvioidaan niihin liittyviä riskejä lähitulevaisuudessa sen tiedon valossa, joka on nyt käytettävissä. Valtion riskien ohella Suomen Pankilla ja suomalaisella yksityisellä sektorilla on EU:n ja euroalueen kriisiin liittyviä vastuita ja riskejä. Myös näitä tarkastellaan lyhyesti muistiossa.

Suomen valtion vastuita arvioitaessa on tärkeää erottaa **tämänhetkiset kokonaisvastuut** sekä kriisinhallintamekanismeihin ja niihin tehtyihin sitoumuksiin liittyvät **mahdolliset tulevat vastuut**, joihin liittyen tarvitaan erilliset eduskunnan päätökset. Lisäksi Suomen valtiolle tulee epäsuoria ja laskennallisia vastuita IMF:n ja EU:n kautta. Näistä on huomattava, että valtioneuvosto ja eduskunta pystyvät vaikuttamaan päätöksiin, joiden seurauksena vastuut syntyvät, mutta eivät voi niitä juuri yksin torjua.

Tiivistelmä Suomen vastuista, sitoumuksista ja riskeistä tällä hetkellä:

- Suoria Suomen valtion kahdenvälisiä lainasaatavia on yhteensä 1 164 miljoonaa euroa ja lisäksi niihin liittyviä sitoumuksia voimassa 960 miljoonaa euroa (Kreikka, Islanti ja Latvia).
- ERVV:n varainhankinnan takausvastuita on korkoineen 2,1 miljardia euroa (Irlanti ja Portugali). Sitoumus ERVV:n koko 440 miljardin euron varainhankinnalle on 13,974 miljardia euroa lisättynä arvioiduilla koroilla. Jos koko varainhankinnan keskimaturiteetti olisi 7,5 vuotta ja keskikorko 4 prosenttia, olisi korkojen takausmäärä ylitaakauksineen 4,2 miljardia ja Suomen kokonaistakaussitoumus näin ollen 18,2 miljardia euroa. Suomen konkreettinen takausvastuu voi kuitenkin kasvaa nykyisestä noin 2,1 miljardista eurosta vain eduskunnan nimenomaisella suostumuksella.
- Valtiolla on epäsuoria/laskennallisia vastuita IMF:n, Maailmanpankin ja EU:n kautta yhteensä hieman alle 1,8 miljardin euron arvosta (Kreikan, Islannin, Latvian, Irlannin ja Portugalin ohjelmat, Puolan IMF/FCL sekä Unkarin ja Romanian ohjelmat).
- Suomen Pankin taseessa oli marraskuun lopussa EKP:n arvopapereiden ostohjelman puitteissa hankittuja kriisivaltioiden lainoja noin 3,6 miljardia euroa.
- Suomen rahoitussektorin saatavat euroalueen kriisimaista ja – valtioilta ovat hyvin hallittavalla tasolla. Vakuutussektorin (mukaan lukien työeläkeyhtiöt) sijoitukset valtionlainoihin olivat lokakuussa 2011 noin 1,2 miljardia euroa. Luottolaitoksilla oli

¹ Hallitusohjelman liitteessä 3 todetaan: ”Suomen linja euromaiden talouskriisien hoitamisessa muuttuu ja tiukentuu. Suomen kokonaisvastuita osallistumisessa euromaiden pelastamiseen rajataan jatkossa”. Liitteessä todetaan myös, että ”Suomi korostaa sijoittajavastuun johdonmukaisesti vahvistamista tukijärjestelyissä”.

syyskuun lopussa saatavia kriisimaiden kaikilta sektoreilta yhteensä 4,4 miljardia euroa, josta Italian ja Espanjan osuus yhteensä 3,5 miljardia euroa.

- Suomen valtion suurimmat riskit liittyvät Kreikan kahdenväliseen lainaan (noin 1 miljardi euroa) ja sitoumuksiin ERVV:n varainhankinnan takauksiin, jotka arvioitujen korkojen kanssa voivat eduskunnan päätöksillä nousta yhteensä 18,2 miljardiin euroon. Suomen Pankin mahdolliset riskit ovat käytettävissä olevien tietojen mukaan katetut taseessa olevilla varauksilla. Suomen rahoitussektorin vastuut kriisimaissa ovat hyvin hallittavalla tasolla.

1. Kokonaisvastuut marraskuussa 2011²

1.1 Kahdenväliset lainasitoumukset ja lainat

Suomen valtion kahdenvälisistä lainasitoumuksista nostetut erät ovat 1 164 miljoonaa euroa. Sitoumukset yhteensä ovat 2 124 miljoonaa euroa. Kreikan 6. lainaerän nosto 2010 EU-IMF – ohjelmasta hyväksyttiin 29.11.2011 euroryhmässä.

Taulukko 1: Kahdenväliset lainasitoumukset ja nostetut määrät, miljoonaa euroa

	Suomen sitoumus	Nostettu/vastuu
Islanti	320	160
Latvia	324	-
Kreikka	1 480	1 004
YHTEENSÄ	2 124	1 164

Pohjoismaiden pääministerit päättivät lokakuussa 2008 perustaa yhteispohjoismaisen työryhmän harkitsemaan tukitoimia **Islannille**. Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) johtokunta hyväksyi Islannin talouden 33 kuukauden vakauttamisohjelman 19.11.2008 (stand-by arrangement). Suomen osuus Pohjoismaiden lainasta Islannille (noin 1,8 miljardia euroa) on 320 miljoonaa euroa. Lainan nostot kytkettiin IMF:n ohjelman etenemiseen. Suomi on maksanut lainasta puolet eli 160 miljoonaa euroa. Korkoja lainaeristä on saatu noin 7 miljoonaa euroa.

Latvialle sovittiin joulukuussa 2008 IMF:n ja Euroopan komission johdolla talouden vakauspaketti, johon liittyi 7,5 miljardin euron rahoitus. Pohjoismaiden (Suomi, Ruotsi, Norja ja Tanska) ja Viron osuus on yhteensä noin 1,9 miljardin euron laina, josta Suomen osuus on 324 miljoonaa euroa. Pohjoismaiden ja Latvian välinen lainasopimus allekirjoitettiin 21.9.2010. Lainanantajavaltiot soveltavat keskinäisesti samoja lainaehdoja, jotka on sovitettu yhteen IMF:n ja komission myöntämän rahoituksen ehtojen kanssa. Suomen osuudesta ei ole toistaiseksi tehty nostoja.

Suomen laina **Kreikan** valtiolle on osa muiden euroalueen valtioiden (pois lukien Slovakia ja Viro) ja Kansainvälisen valuuttarahaston toukokuussa 2010 sopimaa 110 miljardin euron lainaohjelmaa. Euroalueen valtioiden osuus tästä on 80 miljardia euroa ja Suomen valtion laskennallinen osuus EKP:n pääoma-avaimen mukaan noin 1,48 miljardia euroa. Hallitus esitti kuitenkin eduskunnalle toukokuussa 1,6 miljardin euron määrärahaa siltä varalta, että kaikki euroalueen valtiot eivät tulisi osallistumaan Kreikan lainaohjelmaan. Euroryhmä hyväksyi 29.11.2011 Kreikan 1. ohjelman 6. lainaerän maksatuksen, josta Suomen osuus on 113 miljoonaa euroa ja kokonaissaatavat Kreikalta näin ollen 1 004 miljoonaa euroa. Korkoja ja palkkioita maksetuista lainaeristä on saatu yhteensä noin 31 miljoonaa euroa.

² Tarkemmat erittelyt vastuista ja mihin kriisinhallinnan järjestelyihin ne liittyvät on esitetty liitetaulukossa.

1.2 Takaussitoumukset ja – vastuut

Kriisin edetessä **Euroopan rahoitusvakausvälineen (ERVV)** merkitys on korostunut. Alun perin Suomen noin 7,9 miljardin euron kokonaistakaussitoumusta nostettiin 2011 lokakuussa puitesopimuksen muutoksen myötä noin 14 miljardiin euroon, jonka lisäksi takaus kattaa myös ERVV:n varainhankinnan korot ja kulut, jotka aikaisemmin sisältyivät kokonaistakaukseen.

Marraskuussa 2010 hyväksytyn **Irlannin** talouden vakautusohjelman 85 miljardin euron rahoitukseen ERVV osallistui 17,7 miljardin pääomaosuudella. ERVV on vanhan puitesopimuksen mukaan laskenut liikkeeseen lainoja Irlannin ohjelmaa varten 5 miljardin euron arvosta ja muutetun puitesopimuksen mukaan 3 miljardin euron arvosta. Suomen takausvastuu tästä määrästä on korkoineen ja ylitakauksineen yhteensä 257 miljoonaa euroa.

Toukokuussa 2011 hyväksytyn **Portugalin** talouden vakautusohjelman 78 miljardin euron rahoitukseen ERVV osallistui 26 miljardin pääomaosuudella. ERVV on tähän mennessä laskenut liikkeeseen lainoja Portugalin ohjelmaa varten 8 miljardin euron arvosta. Suomen takausvastuu tästä määrästä on korkoineen ja ylitakauksineen 236 miljoonaa euroa.

Suomen valtiota sitovia takausvastuita ERVV:n varainhankinnalle on tällä hetkellä voimassa Irlannin ja Portugalin yhteensä 16 miljardin euron varainhankinnan osalta 493 miljoonaa euroa sekä euroryhmän 21.10.2011 hyväksymän ERVV:n 55 miljardin euron varainhankintaohjelman jäljellä olevan 39 miljardin euron osuuden osalta 1 610 miljoonaa euroa korkoineen ja ylitakauksineen³. **ERVV - takausvastuut ovat tällä hetkellä siis yhteensä noin 2,1 miljardia euroa.**

Taulukko 2: ERVV:n varainhankinnalle annetut takaussitoumukset

	Pääoma	Takaus korkoineen	Kommentit
Irlanti	208	257	ERVV:n rahoitus 5 miljardia (5v/2,75 %), ylitakaus 20 % ERVV:n rahoitus 3 miljardia (10v/3,5 %), josta Irlannille 3 mrd euroa; ylitakaus 65 %
Portugali	187	236	ERVV:n rahoitus 8 miljardia (5 mrd. 10 v/3.375 % + 3 mrd. 5 v/2.75 %)
ERVV:n ohjelma*	1 239	1 610	Pääoma ja korot ylitakauksineen.
YHTEENSÄ	1 633	2 103	

* Varainhankintaohjelma (55 mrd euroa), josta jäljellä 39 mrd euroa.

Lokakuussa sovittiin myös uusien vakauttamisvälineiden käytöstä ja niiden käytön toimintaperiaatteista. Euroalueen huippukokouksessa 26.10.2011 tehtyjen päätösten mukaan ERVV:n kapasiteettia tehostetaan ns. **vivutusvälineiden** avulla. Päämiesten päätelmien mukaisesti ERVV:n vivuttamiseen on kaksi vaihtoehtoa, joita voidaan käyttää myös yhdessä. Molemmat vivutusmallit perustuvat ajatukseen, jossa ERVV vastaa jatkossa eräiden jäsenmaiden joukkovelkakirjoihin sisältyvistä riskeistä ensisijaisena tappionkantajana. Vivutuksen taloudellisena seurauksena ERVV:n riskit tulevat kasvamaan. Uudet vivutusmallit eivät edellytä ERVV 2.1-puitesopimuksen muuttamista.

Näillä näkymin 2012 heinäkuussa otetaan käyttöön euroalueen pysyvä kriisinhallintamekanismi EVM, jonka 80 miljardin euron maksetusta pääomasta Suomen valtion osuus on noin 1,44 miljardia euroa. EVM:n kokonaispääoma on 700 miljardia euroa, joka 80 mil-

³ Irlannin ja Portugalin takausvastuut korkoineen on laskettu emissioiden maturiteeteista ja kuponkikoroista. ERVV:n tulevien emissioiden osalta korkoarvio on tehty olettamalla maturiteetiksi 7,5 vuotta ja kuponkikoroksi 4 %. ERVV:n 10 vuoden lainan jälkimarkkinakorko oli 8.12.2011 noin 3,5 %.

jardin euron maksetun pääoman ohella koostuu 620 miljardin euron takuupääomasta. Suomen osuus takuupääomasta on noin 11,2 miljardia euroa.

1.3 Suomen valtion laskennalliset vastuut

Kansainvälinen valuuttarahasto on osallistunut Euroopan velkakriisin hoitoon vuodesta 2008 alkaen bruttomääräisesti yli 127 miljardilla eurolla, jonka lisäksi Maailmanpankki on antanut kriisimaille lainoja 2,4 miljardilla eurolla. EU:n yhteisiä varoja on puolestaan sitoutuneena joko Euroopan rahoitusvakausmekanismiin tai maksutaseapujärjestelyn kautta 63,5 miljardia euroa. Suomen laskennalliset osuudet ovat IMF:n lainoituksesta noin 644 miljoonaa euroa, Maailmanpankin lainoituksesta noin 13 miljoonaa euroa ja EU:n rahoituksesta 1 016 miljoonaa euroa.

Taulukko 3: Laskennalliset vastuut* (pl. ERVV), milj. euroa

	IMF	EU**	Maailmanpankki	Suomen osuus
Islanti	1 491	-		9
Latvia	2 100	3 100	400	62
Kreikka	30 000	-		174
Irlanti	22 500	22 500		491
Portugali	26 000	26 000		567
Puola IMF/FCL	16 410			95
Unkari	12 500	5 500	1 000	166
Romania	16 500	6 400	1 000	203
YHTEENSÄ	127 501	63 500	2 400	1 766

* Suomen IMF-osuus on 0,58 %, Maailmanpankki-osuus 0,53 % ja EU-osuus 1,6 %.

** Joko EU:n maksutaseapua (euroalueen ulkopuoliset) tai ERVM:n (euroalueen valtiot) rahoitusta.

Suomi kuuluu IMF:ssä niihin maihin, joilta rahaston neljännesvuosittain laadittavan rahoitussuunnitelman mukaisesti pyydetään rahoitusta kulloinkin sitä tarvitseville jäsenmaille johtokunnan hyväksymien ohjelmien puitteissa. Kansainvälisen rahoituskriisin kärjistyttyä Euroopassa keväällä 2011 IMF:ssä aktivoitiin ns. NAB-järjestely (New Arrangements to Borrow) ja aktivointia jatkettiin syksyllä 2011.

Näin ollen IMF:n rahoitusresursseista ovat käytössä tällä hetkellä sekä yleiset kiintiövarat että väliaikaisiksi tarkoitettut NAB-varat. Suomen kiintiö on tällä hetkellä 1,2 miljardia SDR (noin 1,4 miljardia euroa) ja NAB osuus 2,23 miljardia SDR (noin 2,6 miljardia euroa). Vuonna 2010 päätettiin, että jäsenmaiden pysyvät rahoituskiintiöt kaksinkertaistetaan ja tämä suoritetaan siirtämällä tarvittavat varat väliaikaisista NAB-varoista. Tähän liittyvä ehdotus Suomen valtion takaukseksi kiintiökorotuksen NAB-varoistaan rahoittavalle Suomen Pankille on parhaillaan eduskunnan käsiteltävänä (HE 62/2011 vp). Tämän ehdotuksen hyväksymisen jälkeen valtioneuvokset Suomen Pankille sen IMF:lle antaman rahoituksen vakuudeksi nousevat yhteensä 4,64 miljardiin SDR:ään (5,4 miljardiin euroon).

2. EKP ja SUOMEN PANKKI

Eurojärjestelmän arvopaperimarkkinoiden osto-ohjelma (Securities Markets Programme), jonka mukaan eurojärjestelmä voi ostaa jälkimarkkinoilta julkisia ja yksityisiä velkakirjoja, on EKP:n itsenäisessä päätösvallassa. EKP:n neuvosto päätti asiasta 14.5.2010. Oikeusperustana ovat rahapolitiikkaa koskevat artikkelit: Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 127 (2)artikla (eurojärjestelmän perustehtävä on unionin rahapolitiikan määrittäminen ja toteuttaminen) sekä eurojärjestelmän perussäännön 12 (1) artikla (neuvosto määrittelee unionin rahapolitiikan) ja 18 (1) artikla (keskuspankit voivat toimia rahoitusmarkkinoilla mm. ostamalla ja myymällä siirtokelpoisia arvopapereita).

EKP:n päätöksen mukaisesti eurojärjestelmän kansalliset keskuspankit toteuttavat interventioita. Keskuspankit voivat ostaa julkisen sektorin liikkeeseen laskemia velkainstrumentteja ainoastaan jälkimarkkinoilta. Yksityisen sektorin toimijoiden liikkeeseen laskemia velkainstrumentteja voidaan ostaa sekä ensi- ja jälkimarkkinoilta.

EKP:n neuvosto päättää yhteisen rahapolitiikan ehdot ja eurojärjestelmä kokonaisuudessaan jakaa rahapolitiikan tuotot ja riskit. Tuottojen jaossa sekä riskienkannossa sovelletaan kansallisten keskuspankkien osuuksia EKP:n pääomasta. Suomen osuus EKP:n pääomasta on 1,8 prosenttia. Suomen Pankin riskien ja tuottojen näkökulmasta sillä ei ole väliä toteuttaako nämä ostot Suomen Pankki, joku muu euroalueen kansallinen keskuspankki vai EKP.

Toukokuussa 2010 Kreikan velkakriisin kärjistyksen myötä käynnistetty osto-ohjelma aktivoitiin uudelleen elokuussa 2011 Italian ja Espanjan valtionlainojen korkojen noustua merkittävästi. Ennen ohjelman uudelleenaktivointia arvopapereita oli ostettu 73 miljardin euron arvosta. Joulukuun 2011 alussa osto-ohjelmassa olevien arvopapereiden arvo oli kohonnut 207 miljardiin euroon. Arvopaperit arvostetaan eurojärjestelmän taseessa hankintahintaan. Suomen Pankin taseessa näiden arvopapereiden määrä oli marraskuun lopussa 3 599 miljoonaa euroa (TaVM 9/2011 vp). Suomen Pankin arvopapereita koskevan ohjelman puitteissa tekemät ostot ovat osa yhteistä rahapolitiikkaa eikä Suomen Pankilla ole itsenäistä päätösvaltaa ostojen kohdentamisessa. Nykyisen tiedon mukaan Suomen Pankin käytettävissä olevat varaukset riittävät mahdollisesti realisoituvien riskien kattamiseen (TaVM 9/2011 vp).

Rahapoliittisen intervention ostokohteita ei julkisteta, eikä Suomen Pankki kerro ostojen liikkeeseenlaskijajakaumaa. Suomen Pankilla ei ole eurojärjestelmän keskuspankkeja koskevien salassapitosäännösten mukaan oikeutta antaa enempää tietoja rahapolitiikan toteuttamiseksi tehdyistä arvopaperiohjelman ostoista.

3. SUOMEN RAHOITUSSEKTORIN SAATAVAT KRIISIMAISTA

Suomen yksityisen rahoitussektorin (pankit, muut luottolaitokset, vakuutusyhtiöt, työeläkevakuutusyhtiöt) kokonaissaatavat euroalueen kriisimaista ja valtioilta ovat hyvin hallittavalla tasolla.

Finanssivalvonnan kyselytietojen mukaan **vakuutusyhtiöiden** (henki-, vahinko- ja työeläkeyhtiöt, mukaan lukien VER ja KEVA) yhteenlasketut sijoitukset Kreikan, Irlannin, Portugalin, Espanjan ja Italian valtionlainoihin olivat lokakuun 2011 puolivälissä runsaat 1,2 miljardia euroa, josta Italian osuus hieman alle 500 miljoonaa euroa ja Kreikan 385 miljoonaa euroa. Eläkevakuutusyhtiöt ml. VER ja KEVA vastasivat lähes miljardin euron osuudesta koko sijoituskannasta.

Suomalaisten **luottolaitosten** (ml. ulkomaiset tytäryritykset ja sivukonttorit sekä mm. Kuntarahaus) saatavista ei ole käytettävissä sektoreittain eriteltyä tietoa, mutta julkisuudessa olleiden tietojen mukaan niiden taseissa ei juuri ole kriisimaiden valtionlainoja. Suomen Pankin maksutasetilastossa raportoidaan luottolaitoksilla syyskuun lopussa olleiden erilaisia saatavia kriisimaiden kaikilta sektoreilta yhteensä 4,4 miljardia euroa, josta Italian osuus oli noin 1,5 miljardia euroa ja Espanjan 2,0 miljardia euroa. Syyskuun lopussa luottolaitoksilla oli ulkomaisia saatavia yhteensä 310 miljardia euroa. Saatavat euroalueelta olivat runsas 70 miljardia euroa, Ruotsista 35 miljardia euroa, Tanskasta 68 miljardia euroa ja Britanniasta 78 miljardia euroa.

4. TOIMET SUOMEN VASTUIDEN RAJAAMISEKSI JA RISKIARVIOITA

Hallitusohjelmassa (liite 3) todetaan vastuiden rajaamisesta ensinnäkin, että ”Suomen linja euromaiden talouskriisien hoitamisessa muuttuu ja tiukentuu. Suomen kokonaisvastuita osallistumisessa euromaiden pelastamiseen rajataan jatkossa”.

Toiseksi, kokonaisvastuiden rajaamisesta todetaan: ”Mikäli jokin euromaa pyytää ERVV:ltä lainamuotoista tukea vielä Portugalin jälkeen, on Suomi valmis harkitsemaan tätä vain sillä ehdolla, että Suomi saa takausosuudelleen vakuudet kyseiseltä maalta. Tämä rajaa Suomen tosiasialliset vastuut enintään Portugalin ja sitä edeltävien ohjelmien hyväksymisen mukaiselle tasolle.”

Euroalueen valtioiden huippukokouksessa 26.10.2011 sovittiin Kreikan talouden uuden sopeutusohjelman valmistelusta, jonka myötä siirrytään suorien kahdenvälisen lainojen sijasta ERVV:n kautta toteutettavaan rahoitukseen. Järjestely merkitsee sitä, että Suomen takausvastuut lisääntyvät, mutta toisaalta suoran lainanannon tarve Kreikalle loppuu. Ohjelman odotetaan valmistuvan Suomen eduskunnan hyväksyttäväksi tammi-helmikuun aikana. Suomen vastuisiin vaikuttaa euroryhmän lokakuussa hyväksymä järjestely, jossa Suomi solmii Kreikan kanssa sopimuksen vakuuksien käytöstä. Järjestely pienentää Kreikan uudesta lainaohjelmasta Suomelle tulevia riskejä. Ohjelman lopullinen suuruus ja ERVV:n osuus siitä täsmentyy ohjelman valmistuttua. Vakuuden määrää koskevissa alustavissa laskelmissa päädyttiin 880 miljoonaan euron vakuusmäärään, joka perustui Suomen oletettuun osuuteen (1,9248 %) arvioidusta 115 miljardin euron rahoitusohjelmasta, ottaen huomioon 40 % tappio-oletus. Määrä täsmentyy, kun lopullinen lainamäärä on vahvistettu. Vakuuksista päätetään aina tapauskohtaisesti.

Suomen valtion vastuiden kannalta Kreikan kahdenvälisen lainan ohella keskeiset riskit liittyvät ERVV:n varainhankinnalle annettuihin sitoumuksiin.

ERVV:n osalta Suomen takausvastuun konkreettinen sisältö ja rahallinen enimmäismäärä määräytyvät viime kädessä Suomen valtion ja ERVV:n välisten takaus-sopimusten mukaan. Takaus sopimukseen liittyvästä vastuunrajoitusehdosta seuraa, että Suomen tosiasialliset takausvastuut on tällä hetkellä rajattu noin 2,1 miljardiin euroon (sisältäen oletukset 7,5 vuoden maturiteetista ja 4 prosentin korosta jäljellä olevalle 39 miljardin euron varainhankintaohjelmalle) ja että Suomen takausvastuun enimmäismäärä ei voi tulevaisuudessakaan missään olosuhteissa ylittää pääoman ja sille annetun ylitakauksen osalta 13,974 miljardia euroa.

Jos korkojen osalta tehdään oletukset, että koko ERVV:n 440 miljardin euron varainhankinnan keskimaturiteetti olisi 7,5 vuotta ja korko 4 prosenttia, niin Suomen osuus koroista olisi noin 2,5 miljardia euroa ja ylitakauksineen noin 4,2 miljardia euroa. Näin ollen Suomen kokonaisvastuuksi ERVV:n varainhankinnan takauksista muodostuisi noin 18,2 miljardia euroa.

Jos varainhankinnan täyteen käyttöön ottamisen jälkeen syntyisi tilanne, että esimerkiksi Italia ja Espanja pyytäisivät päästä ja ne hyväksyttäisiin väistyviksi takaajiksi, nousisi Suomen takausosuus nykyisestä 1,9248 prosentista noin 2,83 prosenttiin. Tällöin Suomen osuus koroista nousisi noin 3,7 miljardiin euroon ja takausvastuu koroista ylitakauksineen noin 6,2 miljardiin euroon ja kokonaistakausvastuu noin 20,1 miljardiin euroon.

Suomen konkreettinen takausvastuu voi kuitenkin kasvaa nykyisestä vain Eduskunnan nimenomaisella suostumuksella. Kaikista uusista tukiohjelmista päätetään yksimielisesti. Lisäksi väistyvistä takaajista päätetään yksimielisesti. Kummassakin tilanteessa valtioneuvosto pyytää eduskunnan etukäteisen suostumuksen ennen kuin Suomen

hallituksen edustajat voivat hyväksyä uuden ohjelman tai päättää väistyvistä takaajista. Jos päätös väistyvistä takaajista liittyy uuden tukiohjelman hyväksymiseen, eduskunnan suostumus pyydetään valtioneuvoston antaman tiedonannon yhteydessä. Muussa tapauksessa valtioneuvosto saattaa asian eduskunnan käsiteltäväksi valtioneuvoston U-kirjelmällä.

ERVV:n molempiin vivutusmalleihin liittyy riskien kasvaminen. Lisäkapasiteetin hinta on lisääntynyt riski viimekädessä takaajille. **ERVV:n taseen riskiprofiili muuttuu, koska ERVV:n saatavista tulee enemmän riskiä sisältäviä.** Seuraava yksinkertainen esimerkki kuvaa pelkistetysti riskien kasvamista.

Oletetaan että nelinkertaisen velkavivun avulla nykyinen rahoituskapasiteetti kasvatetaan 1000 miljardiin euroon, siten että ERVV takaajat kantavat ensimmäisenä mahdolliset tappiot. Lisäksi oletetaan että maa, jolle kyseinen tukirahoitus myönnetään, ajautuu myöhemmin velkasaneeraukseen ja velkojat joutuvat realisoimaan 25 prosentin alaskirjauksen saatavistaan. Tällöin ERVV:n takaajat menettävät koko 100 prosenttia sijoituksestaan 25 prosentin sijaan.

Teknisessä mielessä ERVV:n saatavien niin sanottu odotettu tappio kasvaa. Odotetun tappion kasvaessa myös takaajien takauriskien toteutumisen todennäköisyys kasvaa. Lokakuun huippukokouksen jälkeen ERVV rahoituskustannukset ovat nousseet selvästi.

Yhteenveto Suomen valtion sitoumuksista ja vastuista 2008-

1) ERVV:n ja ERVM:n kokonaisvastuu (miljoonaa €, josta ERVV:n takauksen käyttö vaatii aina eduskunnan erillisen päätöksen

	Määrä	Suomen osuus	
Takaus ERVV 2.1	780000	13974	Eduskunnan hyväksymä enimmäismäärä + korot ja kulut (Euroryhmä, yksimielisyys)
EU:n budjetista ERVM	60000	960	Laskennallinen enimmäismäärä. (ECOFIN, määräenemmistö)

2) Rahoitusohjelmat EU:n tai ETA:n jäsenvaltioihin, laina- ja takaussitoumukset koko ohjelman ajalta ja nostetut lainat, milj. €

	OHJELMA YHTEENSÄ	IMF	WB	ERVM	ERVV	EU-tuki / euomaat pl. Suomi	POHJOIS MAAT PL. SUOMI	UK	Suomen osuus IMF/WB/EU	SUOMI LAINA- SITOUS	maksettu	korkotuloa
LATVIA	7 100	1 700	400			3 100	1 576		62	324		
ISLANTI	3 266	1 491					1 455		9	320	160	7
KREIKKA	110 000	30 000				78 520			174	1 480	1 004	31
IRLANTI*	67 500	22 500		22 500	17 700		1 000	3 800	kts. Taul.4			
PORTUGALI	78 000	26 000		26 000	26 000				kts. Taul.4			
YHT	265 866	81 691	400	48 500	43 700	81 620	4 031	3 800	244	2 124	1 164	38

* Irlanti osallistui oman ohjelmansa rahoittamiseen 17,5 miljardilla eurolla. Koko ohjelman rahoitus yhteensä 85 mrd euroa.

3) Suomen takausvastuut toteutuneessa varainhankinnassa Irlannille ja Portugalille sekä sitoumus ERVV:n varainhankintaohjelmalle

	pääoma	yhteensä	
IRLANTI	113	128	ERVV:n rahoitus 5 miljardia (5mrd. 5v/2,75 %); luotto Irlannille 3,6 mrd. euroa
PORTUGALI	187	236	ERVV:n rahoitus 8 miljardia (5 mrd.10 v/3.375 % + 3 mrd. 5 v/2.75 %); luotot Portugalille 5,9 mrd. euroa
Yhteensä	299	364	pääoma + kuponnikorot ja maturiteetit emissioissa + 20 %:n ylitakaus
IRLANTI	95	129	ERVV:n rahoitus 3 miljardia (10v/3,5 %), josta Irlannille 3 mrd euroa; ylitakaus 65 %*; Irlannille 3 mrd euroa.
ERVV:n funding-ohjelma	1 239	1 610	ERVV:n jäljellä oleva osuus varainhankintaohjelmasta (55 mrd, jäljellä 39 mrd); ylitakaus 65 %*
SUOMEN OSUUS	1 633	2 103	

* Takausvastuun laskennassa oletettu 7,5 vuoden maturiteetti ja 4%:n kuponnikorko. Suomen osuus 1,9248 %.

4) Suomen laskennallinen osuus IMF:n (0,58 %) ja ERVM:n (1,60 %) myöntämistä sitoumuksista Irlannille ja Portugalille sekä Puolalle

	IMF	ERVM	Suomen osuus
IRLANTI	22 500	22 500	491
PORTUGALI	26 000	26 000	567
PUOLA IMF:n FCL-järjestely*	16 410		95
YHTEENSÄ	64 910	48 500	1 152

* SDR 19,2 mrd, hyväksytty 21.1.2011; järjestelyn kesto 2 vuotta.Taulukon luku käyvällä SDR/EUR -valuuttakurssilla (1,17).

5) Suomen laskennallinen osuus IMF:n ja EU:n maksutaseavusta Unkarille ja Romanianle

	IMF	EU	Suomen osuus
UNKARI	12 500	5 500	166
ROMANIA	16 500	6 400	203
			369

EU:n osuus 6,5 mrd, josta Unkari on nostanut 5,5 mrd. Lisäksi WB:n 1 mrd euron laina, josta Suomen osuus 5,3 milj. euroa.
Lisäksi Maailmanpankin 1 mrd laina, josta Suomen osuus 5,3 milj. euroa.
Suomen osuudet Maailmanpankin lainoista mukana luvuissa.